

sede, kake zlorabe njegovega položaja, mislim le na smer njegove politike in ugovorjam zgorajšnji trditvi v toliko, v kolikor bi molk vzbujal videz, da nisem bil umravljen k izjavi ki sem jo podal v imenu svojega društva na seji širjega sosveta, da smatramo delovanje pover-

jenštva nasprotno smeri začrtani v deklaraciji. Razloge za izjavo sem navedel na seji.

Na Prevaljah, dne 2. febr. 1926

Rud. Mencin.

K osamosvojitvi — naprej!

Vsaka zdrava misel zmagaja slei ali prej pa naj se jo še tako tlači.

Taka zdrava misel je bila v duši učitelstva; ni pa mogla na dan, ker je imela zveste čuvanje. Skrbno in dosledno so jo čuvali, da ni odjeknil iz hiše učiteljskega stanu en sam iek hrepenenja po pravi stanovski svobodi. In končno je prišlo kar je moralo priti: vse potrpljenje učitelstva, vse bridke izkušnje, vse dolgoletno zapostavljanje in zlorabljanje stanu se je združilo v mogočnem odmevu jannarske Deklaracije. Dozorela je misel in zavest po pravi svobodni stanu.

Bo li zrelo učitelstvo, bo li razumevalo dati novorojenemu detetu primerne hrane, da se razvije v orjaka ki bo štivil vsepovsod proti vsakemu poedinca kakor celokupni stan.

Živo vero nosim v srcu da je mogoče dvigniti učiteljski stan po smernicah »Deklaracije« na isto višino, na katero se mora dvigniti stan, ki je narodu potreben kakor sol jedi.

Ne v agitaciji, ne v prigovarjanju, ne v lepih člankih — v vaših dušah kolegi in kolegije mora vzkleti silna stanovska zavest neomamljivo prepričanje, da je edina rešitev stanu v osamosvojitvi. Pomislite samo, da smo stan, ki je bil neobhodna potreba narodu — je — in bo — in zavedati se moramo, da smo v službi naroda, ki je suveren.

Narod je naša baza in ne stranke, ne režimi, ki nrrdejo in padejo, narod ostane in z njim učitelstvo. Mari naj se bunimo narodu radj lepih oči te ali one stranke!? Tovariši pogum, poglejte mirno, a globoko v oči vsem onim, ki vas vabilo s sladkimi besedami z zlatimi obljubami, da vas premotijo, s pravega pota, ki vam ga kažejo smernice Deklaracije.

Ne sledite jim, ker vas hočejo varati v svojo korist. Pomislite da ste nad pol stoletja vleklj v potu svojega obraza, bičani, zaničevani in opljuvani kot stan —

za druge. Kdor je utegnil vas je izrabljaj — ne samo poedinca — cele stanovske organizacije so upregali v korist osebnim in političnim namenom. In — ko ste storili svoje delo — so vas zavržli, kakor se zavrže ožeta limona.

Proč s pomisleki, tu smo, naše delo naj je posvečeno narodu, ki nas je poklical, iz katerega smo izšli: toda narod ni ta ali ona oseba, narod je masa ki hrepeni po kulturnih in socialnih dobrinah, ki jih donaja le vestno in intenzivno delo.

Velik del tega, kar imenujemo dobrina, pa bodisi v tem ali onem zmislu, je zavisen od učiteljskega stanu. Čemu na razpotju razmišljati! Izšel sem iz narođa — tedaj vse delo za narod.

Cankar je rekel nekje — ironično seveda: »Narod je hloed, ki ga obdelujejo posamezni sebi v korist« — jaz pravim: »Učiteljski stan je bil do danes hloed«, ki so ga obdelovali in mučili in natezovali po svoje. Z Deklaracijo naj pride v naše duše spoznanje, da mora polstoletna zloraba stanu prenehati ter mu zasvetiti ona svoboda, ki jo more nuditi svobodni narod svojemu prvemu in največjemu do brotniku — učitelju.

Roko stran od stanu vsi klevetniki in kupčevalci duš, pustite učitelstvo, da se razvije v svoji organizaciji svobodno v srečo in blaginjo naroda v pomirjenem razburjenih strasti, da more s svojim zvišenim in plemenitim delom odstraniti strupene robe, ki so zrastle vsled danih razmer med našim narodom, da izleči rak-rane na katerih trpe mase ljudstva.

Učitelstvo glej, v Deklaraciji je spas stanu! Oklenj se jo z dušo zavri vse osebnosti — pusti vse ozire in pomisleke, očisti svojo dušo vsih sugestij in sovražnega strupa, strnj se v mogočno stanovsko organizacijo ki ti bo orinešla v najbližnjem času mnogo dobrega in blagodejen mir!

Fran Škulj.

Vidovičeva vzgojna šola v Sarajevu.

(Novo izobraževalno gibanje v kočevskem učit. društvu.)

Nedelja 24. pr. m znači mejnik v tem društvu, ker je prišlo vani novo življenje, saj se je zbudilo iz zimske otrplosti.

Tudi pri nas bijemo borbo s temo in iščemo novih boljših poti za svojo lastno dovršenost, potrebno vzgojiteljem in prosvetiteljem!

Tovariša Mervič in Kmet se nista bala ne stroškov ne dolgega pota v Kočevje, da sta nam orisala delo enega najplemenitejših naših mož, Miljenka Vidoviča. Spoznali smo njegovo in njegovih sodelavcev vzgojno delo in njegovo slovečo šolo v Sarajevu, ki je postalo radi Vidovičevih zaslug središče naše vzgoje in resnične kulture.

To popoldne smo si tudi mi zapisali na prapor: Reformacija naših duš in src, reforma naroda, človeštva!

Glavna misel iz Vidovičeve brošure »Društvena dekadencia«: »Glejte, kaj danes grozi Evropi in radi česar se more ona upropasti: skok v neizvestnost, v anarhijo, v praznino. Skok iz stare kulture v novo, ki je še ni.«

»Radi Evrope in rešitve človeštva moramo vložiti vse sile in napore v dve

smeri: da se namreč v korenu prepereči nov bojni orkan in se vzpostavi v družbi nova kultura, ki bo imela svojo življenjsko korenino v srcu istini in ljubavi. To veliko spasonosno idejo more udejestviti samo vzgoja, ki je edina v stanu, da pripravi — s svojim plivom na intelekt in dušo — nov naraščaj boljši, bolj prosvitljen in bolj moralen od današnjega.«

Vidović izdaja tudi več listov:

Mesečnik »Uzgajatelj«. To je časopis za moralno in etično poboljšanje družbe ki ga urejuje Milj. Vidović in izhaja v Sarajevu.

Če nekdo, nam pokaže pravo pot Vidović, ki je zaslovel že izven Evrope in je sigurno eden največjih današnjih reformatoriev vzgoje in pouka. Vsaka učiteljska knjižnica bi morala dobivati prekrasno bogato revijo »Uzgajatelj«. Naročiti jo je pri upravi »Uzgajatelj«, Sarajevo, Aleksandrova ulica, broj 62, Stane letno 100 Din.

Tednik »Novi čovjek« — Vidovičev časopis za moralno etični pokret — izhaja tudi v Sarajevu, Naročnina je 80 Din letno. Spt.

Učiteljsko društvo za Kočevski okraj.

Vsem članom v vednost, da o deklaraciji do seje širjega sosveta, dne 10. januarja t. l. v Ljubljani društvo ni bilo obveščeno, zato se ista tudi ni mogla dostaviti članstvu v izjavo in predsednik brez odobritve članstva ni mogel na seji glasovati ne za ne proti. Pridržal sem si pa pravico, da se društvo izjavi o deklaraciji, kadar to sklene celopupno članstvo bodisi na zborovanju ali pa na društvenem občnem zboru. Če so imeli posamezni nekompetentni faktorji deklaracijo že pred sejo širjega sosveta in da

niso hoteli omogočiti, da izve za deklaracijo vse članstvo ne morem odgovorjati. Redni občni zbor društva se bo vršil radi neugodnih vremenskih razmer in velike oddaljenosti članstva v začetku aprila. O sedanjih prilikah v društvu dobi članstvo v teku tedna pismeno okrožnico; zato dotlej počakajte z vsemi raznimi izjavami, ki se vam nelegalno anonimno in samo v beganje članstva v zadnjem času vsiljujejo.

Završnik Alfonz, predsednik.

Upravitelji, upraviteljice! Naročite „Zvonček“ iz prejšnjih let. Poslužite se dopisnice!

O poučevanju slovenščine in hrvaščine na ljudskih šolah med Slovani v Italiji.

Z znano Gentilijevo šolsko reformo so bile odpravljene vse ljudske šole s slovenskim, odnosno hrvatskim učnim jezikom v Italiji in sicer je bil še z istim šolskim letom (1923./24.), odpravljen prvi razred, naslednje šolsko leto je bil odpravljen drugi razred in letos se poučuje v slovenščini, odnosno hrvaščini samo od četrtega razreda dalje, v kolikor seveda četrti razredi sploh obstojajo. Prihodnje šolsko leto odpadejo še tri in slovenska in hrvatska šola v Italiji je s tem praktično zakopana kajti petih in šestih razredov, katerim je določeno še eno, odnosno dve leti življenja, je le skrajno malo.

Ljudske šole s slovenskim, odnosno hrvatskim učnim jezikom niso bile odpravljene s posebnim zakonom, ki bi pokazal vsemu svetu pravo mišljenje in namene vladajočih krogov, pač pa samo z nedolžno formuliranim paragrafom v splošni šolski reformi.

Da bi se pa na lavnosti pokazal, veliko dušne napram zatiranim manjšinam so določili, da imajo slovenski in hrvatski otroci pravico do pouka v materinščini v nekakšnih dodatnih urah ki se pa morajo obdržati izven rednega urnika.

Toda ta pravica je ostala v splošnem na papirju. Kajti učenci, ki hočejo uživati to pravico morajo začetkom leta ob vsotovanju predložiti prijavo spisano v italijanščini. Že ta zahteva je neprimerna, kajti naše ljudstvo je po večini kmetijskega stanu in se težko odloči, da sploh piše, kaj šele v jeziku ki ga sploh ne pozna. Vsaka pomoč pri tem od druge strani pa se smatra kot najhujša iredentovska agitacija. V kolikih slučajih pa so se italijanski učitelji branili sprejeti te prijave. Že radi teh formalnih težkoč je veliko število naše dece brez pouka v materinščini.

Tudi v krajih kjer so se učenci pravočasno in pravilno priglasili, se veliko-

krat pouk resnično ni vršil. Veliko krajev, kjer so se kljub prizadevanju staršev in kljub temu, da so slovenske učne moci na razpolago, ne poučuje slovenščina, tako n. pr. v Lazaretu v Koprščini. Drugod se ne vrši pouk v dodatnih urah kjer ni učitelja ki bi poučeval slovenščino, n. pr. na Dobrodu. Pri tem pa pozabljajo koitko slovenskih in hrvatskih učiteljev so vrgli na cesto samo radi tega, ker so Slovenci ali Hrvatje.

Kier se na pouk vrši, se vrši večnomoma po mačehovsko. Tako n. pr. v tržaški okolici, kjer se poučuje slovenščina ali v dopoldanskih urah tako da morajo desetletni otroci napraviti v zimskem času v večernih urah po večini zelo dolgo pot, da prisostvujejo eni uri pouka v materinščini. Drugod na morajo otroci iz lastnega šolskega poslopja v vrsti se podati na drug šolski zavod ki je dober četrt ure oddaljen, samo menda radi tega, ker njih zavod je bil prvotno slovenski drugi pa od vsega začetka italijanski (to se dogaja pri Sv. Ivanu pri Trstu).

Toda tudi ta pouk, ki se resnično vrši je dokaj čuden, menda edinj svoje vrste na vsem svetu. Poučuje se namreč brez knjig. Za tržaško okolico velja celo naredba, da ne smejo pri tem pouku ne čitati ne pisati. Učteli jim sme k večjemu pripovedovati pravljice in zato morajo kakor rečeno otroci hoditi po ure daleč in še več v šolo.

Sicer pa je tudi pouk v še ostalih slovenskih in hrvatskih razredih dokaj čuden. Tudi tam namreč nimajo učnih knjig. Šolska oblast je namreč za tekoče leto aprobirala samo učne knjižice za prvi, drugi in tretji razred, to je za razrede, ki več ne obstojajo. Ni izključeno, da bodo za prihodnje leto aprobirane knjižice za četrti razred ki tedaj odpade.

Gibanje učitelstva in prosvete v drugih državah.

Iz Nemčije.

—nem Problem mlajšega učitelstva v Nemčiji. Naša država se gospodarsko konsoliduje s tem v zvezi pa se je javil boj za existenco. Skrb za kruh je zavladala tudi v naših vrstah, kar nas preseneča ker nekoč tega nismo poznali. Naše šolstvo se razvija, obenem pa nam rodi nadprodukcijo naraščaja. Govori se da je okrog 700 učiteljskih moči brez službe. To dejstvo nam vzbuja sočutje a tolažimo se, da n'namo samo mi obupanih tovarišev, temveč, da jih imajo druge države tudi in celo toliko, da niso v nobenem razmerju z našimi.

Oglejmo si Prusijo:

Tam je sistemiziranih 112.000 učnih mest, 27.000 pa je mladih učiteljev, ki so brez službe in čakajo na kako namestitev. In kako dolgo bodo morali čakati, da pridejo do kruha v učiteljski službi? Po računu pridejo slednji šele leta 1933, na vrsto. V svojem obupnem stanju si iščejo zasluzka povsod z upanjem v srcu, da se jim konečno vendar odprejo vrata v šolo, za kar edino so usposobljeni Kakšne službe prevzemajo začasno? So policijski uradniki, pomočniki na pošti, delujejo pri požarni brambli, krovji pastirji so, vozniki dninarji igralci v kinu in kavarnah, potujoči igralci, statisti, kolporterji, potniki itd. Kljub temu pa je še vedno 75% mladih učiteljev brez zasluzka, ker ne morejo najti službe. Zato se jih veliko poda na neprava pota in samomori se vrše pogostoma.

Prusko Učit. društvo skrbi z vso vehemenco za svoje bedne naraščainike ter pritiska na vlado da odpomore. Pruski deželni zbor je opetovano pretresoval zadevo učit. naraščaja in je slednjič sklenil, da pomaga brezposelnim učiteljem s podporami, potem da zniža število otrok v razredu na 40, da zniža število obveznih ur starejšim učiteljem, da povzdigne njih na višje organizirane šole, potem pa, da se bo čakalna doba vračunala v službeno dobo. Obenem je tudi naprosil drž. ministrstvo, da poviša podporo za brezposelne učitelje na 5.000.000 Mk.

Sklepi so storjeni, a izvedbe teh se zavlačujejo. Danes je na Pruskem še vedno 12.485 razredov, ki imajo nad 60 otrok, več kot 50 otrok ima 46.967 razredov, več kot 40 pa 76.828 razredov, torej 73,12%. Če bi hoteli izvršiti sklep, da nima razred več kot 40 otrok — in to bi

se moralo izvršiti povsod — bi na Pruskem ne bilo nobenega brezposelnega učitelja. Če na se bodo učitelji ki so danes brez službe, ali pa v tujih poklicih, podali tekom let v učiteljske službe, ne bodo to več učitelji ki bodo z navdušenjem delovali temveč mladeniči, ki so zgubili mladinski duh.

Svetovna gospodarska kriza vlada preko vse Evrope, boj za obstanek je kritičen, a naša mladina bodi vesela, da skrbi zate Jugoslavija; kjer so razmere vendar še srečnejše kot pa v drugih državah. V prosvetnih oblastih imamo osebe, ki skrbe za procvit šolstva in dobrobit učitelstva. Le-ti bodo tudi skrbeli da ne bomo imeli brezposelnih tovarišev.

Leo P.

Iz Estonske.

—est Višje šolstvo. Povojna država ob Baltiku, Estonska, ima 1.1 milijona duš. Boj proti analfabetizmu se močno bije, 88% je pismenih, seveda procenti so šteti z ozirom na število prebivalstva nad 12 let starosti. Od 3 visokih šol, ki imajo preko 5000 vpisanih, je najvažnejša univerza v Dorpatu. Tik ob preobratu so profesorji predavali v estonsčini, ruščini in nemščini, dočim sedaj, ko so se privadili jeziku, predavajo samo v estonsčini. Druga univerza se nahaja v Revalu, a tretja takozvana Glasbena visoka šola istotam. Predavatelji na tej šoli so iz bivšega petrograjskega konservatorija.

Iz Poljske.

—polj Boj med nemško in poljsko šolo. Varšava je zbrala pred meseci poljske begunce iz Nemčije, vsled zatiranja poljskega šolstva na nemškem Pruskem. V resoluciji pozivajo poljsko vlado, naj izvrši nad nemškim šolstvom na Poljskem represalije, s tem da zapre vse nemške šole ki presežajo dogovore mednarodnega manjšinskega pakta. Zdi se, da je prosvetni minister Poljske na strani teh propagandistov.

R—ež.

Iz Japonske.

—jap Obče. Japonci so se učili in se uče od Evropejcev. Navzemaajo si duha in ga prikroje ter akomodirajo svojim prilikam. Človek bi mislil, da je japonsko šolstvo zelo nizko, a moti se. Japonska je leta 1921, imela 43.280 zavodov in vzgojevališč, počenshi od otroških vrtcev do univerz z 10.425.742 obiskujočih.

Teško je dobiti na Japonskem človeka, ki bi bil analfabet. Analfabetov je slab 1%. Za te sija ne okolščine šolstva vzhajajočega solca je pripisati zaslugi državnika, ki žrtvujejo vsako leto 16% cele budžetne vsote samo za šolo.

Iz Češkoslovaške.

—čh Zastopniki češkega učiteljstva pri ministru prosvete dr. Srdinku. Kot zastopniki 20.000 čeških učiteljev so imenovani razni učitelji v novo ministrstvo. Dr. Srdinko zasleduje in proučuje z intereso vprašanja šolstva in kaže resno voljo za nadaljevanje pričetega reformnega dela. Minister je prijatelj višje učiteljske izobrazbe in se je izrekel za plače, ki bi bile pravične z ozirom na težko učiteljsko zvanje. Hoče braniti učiteljsko pariteto. Politika ne sme posegati v šolstvo. Dr. Srdinko se je laskavo izrazil o kulturnem delovanju češkega učiteljstva. To delo je pokazala statistika, natisnjena v »Češ. Učitelju«. Minister je spoznal iz

nje pomen učiteljstva za narodno kulturo in je pokazal na škodo, ki bi nastala narodu vsled abstinence učiteljstva pri izvenšolskem delovanju.

Iz Italije.

—it Pokojninsko vprašanje v Italiji. Leta in leta se že bje boj za ureditev pokojnin v Italiji. Do sedaj so bile te pač mizerne. Učitelj ki je deloval svojih 25 let in je bil brez lastne krivde upokojen, dobi mesečno 100 L pokojnine in okoli 150 L draginske doklade. Kdor pa svojevoljno zapusti po 25 letih službo, ne dobi nič. Pred 25 leti ni pokojnine! Polno pokojnino dobi učitelj šele po približno 45 letih službe. V tem slučaju pa znaša pokojnina mesečno okoli 400 L in 150 L draginske doklade. Mussolini je nekoliko izjavil, da je učiteljski stan prvi v državi. Učiteljstvo upa, da bo on, kot bivši učitelj vendar enkrat uredil to preče vprašanje. Če bo le finančni minister zadovoljen!

Iz seje ožjega sosveta Pov. UJU — Ljublj.

—pov. 3. seja ožjega sosveta UJU Pov. Ljubljana dne 9. jan. 1926. (Pred sejo širjega sosveta.)

Navzoči: Jelenc, Gnus, Dimnik, Dostal, Fegic, Hren, Lapajne, Močnik in Potočnik.

1. Pov. Jelenc je poročal o dopisih in ukrepih:

Poverjenstvo je vložilo ponovno prošnjo za podporo na ministrstvo.

Glede četrtinske vožnje za skupščine bo poverjenstvo napravilo korake ko bo zadeva aktualna.

Za učitelje izgnance je vložena prošnja na odbor za molbe in žalbe narodne skupščine pod št. 4908.

Glede odprave statistik in njih reduciranje na glavno letno poročilo ob koncu šolskega leta se bo napravila vloga.

V zadevi dopolnilnih učnih načrtov, ki bodo prikladni za vse vrste šol se napravi tudi vloga.

Predlog glede funkcijskih doklad šolskim upravičelcem in interpretacije, čl. 39. čin. zak. glede naturalnih stanovanj se odda pravno-obračunskemu odseku v proučitev in ugotovitev.

Poverjenik poroča, da je v imenu poverjenstva podpisal protest proti ukinitvi univerze.

Predsedstvo UJU v Beogradu poroča, da je storilo korake proti preganjanju učiteljstva.

Predlogi Brežiško-sevniškega učiteljskega društva Ormoškega, Svetolenartskega in Laškega učiteljskega društva se določijo za sejo širjega sosveta.

2. Nato se je vršila razprava o dnevnem redu seje širjega sosveta.

Poverjenik je obsojal mariborski sestanek, Tov. Hren je zagovarjal in utemeljeval nujno potrebo in strogo

načelno razpravo na tem sestanku ter je zavračal, da je smatrati to za zahrbtno. Da ni bil predsednik vabljen je obsebi umevno, ker je zastopal nasprotno smer in ne bi prišli do nobenih pozitivnih zaključkov. Tov. Potočnik utemeljuje svojo odpoved kot referent, kar je tudi utemeljil v posebnem pismu na poverjenika tov. Jelenc, v katerem mu je odkril natančno več položaj kakršen je. Tov. Dimnik apelira na ožji svet naj sklepa o tem, če ostane ta referat na dnevnem redu in ako sme on referirati o tej temi. Pov. Jelenc odreče sklepanje o tem ker se je referent odpovedal in s tem stavi to točko z dnevnega reda. Tov. Hren omenja, da je bil v Ljubljani drug sestanek (brez članov ožjega sosveta), ki bi znal postati bolj škodljiv organizaciji in to ga je napotilo do mariborskega sestanka, ki je hotel vse vzdržati strogo na idejni, načelni in ne osebni podlagi. Tov. Gnus predlaga, naj se določi tov. Dimnik kot referent, ker je Potočnik odložil. Pov. Jelenc vztraja pri svojem stališču.

Na zahtevo je prečital poverjenik nato predlog Mežiškega učiteljskega društva (Deklaracija se ni čitala in ne obravnavala) in izjavi da ne more priti tudi to v obravnavo k referatu, ker je referat stavljen z dnevnega reda. Tovariš Dimnik predlaga naj pride potem deklaracija namesto referata v isti točki in temj na dnevni red seje širjega sosveta, ker vsebuje isto; glede svoje prijave kot referent bo pa apeliral na širji svet. Tov. Jelenc vztraja pri svojem stališču.

3. Blagajnik tov. Fegic poda svole poročilo o gospodarskem stanju poverjenstva. Vname se obširnejša debata. Tov. Gnus predlaga, naj se dolg okrajnih učiteljskih društev na članarini prečita na seji širjega sosveta, da bodo predsedniki videli položaj in ukrenili potrebno.

Seja je bila zaključena ob 18. uri.

milemu tovarišu in dobrotniku šole! — Janko Lešnik, šolski uprav.

—Šmarje pri Jelšah. Naši lovci so priredili 16. t. m. lovski ples, združen z vojaškim koncertom. Celoten čist dobiček v znesku 1431 Din so vrli šmarški lovci poklonili revni šolski mladini. Osn. šole za nabavo perila in obleke najbednejšim. Za blag čin se iskreno zahvaljuje Upraviteljstvo osnovne šole.

—Na zborovanju Učiteljskega društva za Maribor in okolico ki se bo vršilo dne 9. februarja 1926 dopoldne v »Narodnem domu« v Mariboru, bo predaval g. dr. Marinič o šolski higijeni. Predavanje je na prošnjo učiteljskega društva preskrbela Zveza kulturnih društev.

—Reklama dviga trgovska podjetja in vstvarja milijone in milijonarje. Na papirju imamo proračune za milijonske dohode, trudimo se z reklamami, a kljub vsemu prizadevanju doslej nimamo še zagotovljene niti ene četrtine milijona. Da prestanemo z reklamami in da si zaguramo 1 milijon dinarjev, je treba, da izrabite letošnje postavke proračuna za nabavo prepotrebne šolske lekarne in Kosmos-ovih učil za mehaniko, optiko in elektrotehniko. Toliko šol — in tako malo naročil! Natančne sezname o proračunskih postavkah podamo na 1. občnem zboru Učit. konvikta.

—Za uslužbenski list, ki ga mora do 20. februarja t. l. izpolniti vsled razpisa ministra pravde v zmislu čl. 115. zakona o civilnih uradnikih in ostalih državnih uslužbencih vsaka učna oseba, rabimo nove fotografije. Učiteljski konvikt je izposloval za vse učiteljstvo izredno znižano ceno pri fotografih g. V.

Beštru, Aleksandrova cesta 5. in gosp. Dav. Rovšku, Kolodvorska ulica 34 v Ljubljani. Ako se daste slikati pri navedenih fotografih, pomagajte graditi konvikt, ker sta oba odstopila v ta namen nekaj odstotkov. Na to opozarjamo tudi učiteljstvo po deželi, kjer nima v bližini fotografa.

—Zahvalo izreka Učiteljski konvikt tov. Ivo Erbežniku, strok. učitelju v Ljubljani, ki je brezplačno narisal etiketo za natisek znamk. Slika predstavlja zidarje, ki grade konvikt. V ozadju je vzhajajoče solnce, up novega življenja.

Upokojitve, napredovanja in imenovanja.

Imenovanja v mariborski oblasti.

Na predlog namestilne komisije mariborske oblasti so z odlokom min. prosvete po čl. 71. čin. zak. imenovani:

Za stalne šolske upravitelje(ice): v Frankovlem Ignacij Pečca, v Gomilskem Fran Bog, v Dokleževju Vlado Košenina, v Dolgi vasi Ljudevik Peterel, v Guštanju Janko Gačnik, v Podovji Josip Lešnik, pri Sv. Antonu v Slov. gor. Ludovik Stuppi, pri Sv. Lenartu pri Vel. Ned. Milan Megla, v Novi cerkvi Anton Habič.

Za stalne učitelje(ice): pri Sv. Jurju pri Celju Simon Goršek, v Ljutomeru Slavko Stopar, v Gornji Radgoni Rihard Burja, v Hočah Janko Kravarič, v Pobrežju Maks Dominkuš, v Slov. Bistrici na žen. osn. šoli Dragica Brglez-Kosijeva, pri Sv. Lenartu v Slov. gor. Zorka Trstenjakova, pri Sv. Vidu pri Ptujju Elza Troha-Čad.

S kraljevim ukazom so nameščeni na predlog namestilne komisije po čl. 71. čin. zak.:

Za stalne šolske upravitelje(ice): v Gotovljah Robert Senica, pri Sv. Jurju pri Celju Fran Zagara, v Pireščah pri Celju Avgust Canjko, v Vranskem Ivan Urek, v Črešnjevcu Anton Strigl, v Radvanju Stejan Firm, v Slov. Bistrici na deš. osn. šoli Fran Brglez, v Studencah Janko Živko, v Zg. Polskavi Josip Rainer, v Mariboru na IV. deš. osn. šoli Viktor Grčar, v Gederovcih Ambrozij Rusjan, v Hajdini Janko Lešnik, v Ormožu Adol Rozina, v Središču Ivan Najzer, v Slovenjgradcu Josip Serbec, v Šoštanju Martin Vrečko, v Podčetrku Karel Kobale, pri Sv. Vidu pri Grobelnem Fran Pogacnik.

Za stalne učitelje(ice): v Celju na deš. ok. šoli Josip Jerše, v Celju na deš. ok. šoli Branko Zemljic.

Učiteljski pravnik.

—§ Računanje vojaške službe za stopnjo osnovne plače po čl. 241. uradniškega zakona. Pri reševanju pritožb zoper prevedbo na novi uradniški zakon so nekateri oddelki Državnega sveta različno tolmačili čl. 241. uradniškega zakona v zvezi s špecijalnimi zakoni pri upoštevanju vojaške službe prečinskih uradnikov zvanikov in slug za odmero stopnje osnovne plače. Da se doseže enotnost pravosodja v tem pogledu razpravljali je Državni svet v plenumu o tem vprašanju in izdal dne 22. decembra 1925 plenarno odločbo, da se osebam, ki so prvič stopile v državno službo kraljevine SHS po 1. decembru 1918, načeloma vračuna po čl. 241. uradniškega zakona v zvezi z dotedanjimi predpisi za prečanske uslužbenec v svrhu odmere stopnje osnovne plače tudi služba, katero so odslužili v vojski (avstro-ogrski in naši) pred vstopom v civilno državno službo; vendar se v takih primerih odšteje kaderski rok tistim osebam, ki so prvič stopile v državno službo po 6. septembru 1919. l. to je po dnevu ko je na celo kraljevino bil razširjen srbijanski vojni zakon ker po tem zakonu kaderski rok tudi za pokojnino ni všteven.

Ta plenarni spen je obvezen za vse oddelke Državnega sveta pri reševanju pritožb zoper prevedbo na novi zakon.

Uslužbenecem, ki se zoper prevedbo nišo pravočasno pritožili in im ni bila po čl. 241. uradniškega zakona vračunana doba vojaške službe za stopnjo osnovne plače, se priporoča, da z ozirom na načelno plenarno odločbo Državnega sveta poskusijo s prošnjo na svoje ministrstvo, da se jim vojaška služba naknadno prizna za stopnjo osnovne plače z veljavnostjo vsaj od dneva predložitve te naknadne prošnje ako ni mogoče z veljavnostjo od 1. oktobra 1923. leta. Taki prošnji bi se moralo seveda priložiti potrđilo vojaške oblasti o trajanju službe v vojski.

Onim prečanskim uslužbencem, ki so že pred 1. decembrom 1918, leta bili v državni službi, se je vojaška služba po čl. 241. uradniškega zakona tudi pred omenjenim plenarnim sklepom v Državnem svetu načeloma priznavala brez odbitka vsaj evdenčnemu odseku niso bile prijavljene protivne odločbe oddelkov Državnega sveta, tako da v tem pogledu ni bila potrebna plenarna odločba zaradi enotnosti pravosodstva. — »Naš Glas«.

—§ Na razna vprašanja glede novišic poročamo ponovno: Državni Svet je s svojo razsodbo Br. 26.993 od 12. novembra 1925 odločil da se napredovanje v položajni grupi iz ozirov na čl. 24. 54., 59., 62., 64., 66. čin. zakona ter čl. 5. in 6. Uredbe o razvrstitvi državnih uradni-

kov ne priznava avtomatično od dneva dospelosti marveč od dneva podpisa ukaza odnosno ministrskega odloka, s katerim je bilo napredovanje odredeno. Po čl. 106 ods. 2. čin. zak. pripada izplačilo napredovanja od 1. istega meseca, ako paše dan podpisa v 1. polovico meseca, a od 1. prhodnjega meseca, ako je ukaz (odlok) podpisan v 2. polovici meseca.

—§ Ali je dopustna pritožba proti razsodbi Državnega sveta? Državni svet s precejšnjo naglico rešuje pritožbe proti prevedbi. Rešenja Državnega sveta dobivajo tovariši povečini negativna in se zahteva od vsakega tovariša 100 Din takse, ker je bila pritožba po mnenju Državnega sveta neutemeljena in vsed tega odbita. Pripominjamo, da pa s tem, da je pritožba odbita po Državnem svetu še ni izrečena končna odločitev in da ima vsak uslužbenec možnost po čl. 44. in 45. zakona o Državnem svetu in upravnih sodiščih, da proš s ponovno prošnjo za obnovitev postopanja. Prošnja se mora poslati v dveh izvodih naravnost na Državni svet v Beograd. — (»Naš Glas«).

Naša gospodarska organizacija.

—g. Društvo za zgradbo Učiteljskega konvikta v Ljubljani. Poleg že navedenih so plačale doslej še sledeče šole, oziroma posamezniki: Jezersko 22 Din, Petrova vas 10 Din, Vinica pri Črnomlju 60 Din, Il. deška osnovna šola v Ljubljani 100 Din, Kovor 20 Din, Novi kot 10 Din, deška osnovna šola v Novem mestu 50 Din, Rovte 11 Din, Loški potok 70 Din, Sela 10 Din, Gor. Pirniče 10 Din, Smartno pod Šmarno goro 50 Din, Gora pri Sodražici 10 Din, Božidar Beteriani v Kočevju 100 Din, Ivan Kocijančič v Ljubljani 100 Din, Juraj Režek v Ljubljani 10 Din, Dražgoše 20 Din, skupaj torej 329 članov. Častno je to število. Upamo pa, da se v korist Konviktu vsaj podvoji.

—g. Brezobrestno posojilo so darovali nadalje: ga. Ani Neubauer-Krenova, učit. v pok. Golnik p. Križe pri Trziču, 250 Din, ga. Marija Franke-Kotnikova, šol. uprav. v Dobrniču pri Trebnjem, 100 Din, gđc. Ludovika Košenina, učit. v Mokronogu, 50 Din, ga. Jožica Rustja-Gregora-čeva, učit. v Novem mestu, 100 Din in Iva Zupančičeva, učiteljica v Celju, 250 Din. Vsa doslej darovana brezobrestna posojila znašajo 14.404-50 dinarjev.

—g. Gospodarski program je najboljši, najlažji, najcenejši vir dohodka za zgradbo Učit. konvikta. Zobozdravnik P. Vrankar, Ljubljana, Gledališka ulica 7 je priznalo dober zobar in dovoljuje Konviktu 20% provizijo, ne da bi bil zato dražji od drugih zobozdravnikov. Učiteljstvo, zavodaj se stanovskih dolžnosti!

—g. Zbiralec lesa (smrek, bor) v prid Učit. konviktu svetujemo, da zaloge odprodajo najbližjemu lesnemu trgovcu, čisti izkupček pa vposlejo blagajniku po položnici, ki je bila vposlana za plačevanje članarine z označbo »Les«. Iskrena hvala za velkodušni trud, ki izpričuje, da se zavedate svojih stanovskih dolžnosti! — Predsednik.

Književnost in umetnost.

Vse tu navedene knjige in publikacije se dobe v Učiteljski knjigarni v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 6.

Ocene.

—k. Kampostelski romarji. Pevska igra v treh dejanjih. — Libreto P. Hugolin Satterjeve opere »Tajda«. Spisal dr. Ivan Pregelj. V Ljubljani 1925. Založila Jugoslovanska knjigarna. Cena 10 Din.

Ime dr. Pregelja je znano širom slovenske domovine. Pisatelj »Plebanus Joanesa« in »Bogovca« je narejen za vse dni in zato je prav, da se je tak moč lotil nelahke naloge, da napiše libreto za slovensko opero. Libreto napisati ni lahka stvar. In svetovna literatura pozna več dobrih dram, kakor pa dobrih libret. Libreto zahteva lirskih vložk, dramatične napetosti, bogatega, pestrega in zanimivega dejanja, kratkost in preciznost izraza dialogov, a kljub temu ostro karakterizirajo. Moj Bog, to ni malo! Snov naj ne bo izrabljena in naj diši po domači grudi in naj ustreza tudi povrh vsega še zahtevam oderske učinkovitosti. Pregeljevi »Kampostelski romarji« so v bistvu romantični, v jedru slovenski, v izpeljavi skicirani in v slogu koncizni, v dejanju prebogati, odnosno prenatrpani, v karakterizaciji ohlapni. Mistika veže dejanje z dejanjem, molitev in živa vera je dominantna igre in glavna misel: »A Bog oči mu vzel in dal, ko se je prav skesal stran 61. Zato bo igra prav došla tudi podeželskim odrom, ki ne bodo hoteli pitati svojega občinstva z brezvsebinskimi teatralnostmi. Uloge niso težke, ker so naravni značaji risani okvirno, tako, da se bo igralec lahko iz svojega izživel na odru. Samo napad morskih razbojnikov na ladjo »Santa Fé« se bo moral izvršiti za kulisami, ker bo sicer težko uprizorljivo na malih odrih. Igra bo našla svojo pot med Slovenci. Zakaj »Tajd, Erazmov, Jurjev in Sever« se naš narod ne bo navlečal gledati, ker so kri njegove krvi. Posebno ugajal bo zbor, ki se prepleta po drugem in tretjem dejanju v obliki grškega kora, zdaj svarično, zdaj bodrilno, zdaj proseče, zdaj grozeče. Ne tr-

ARGUS je naš najboljši informacijski zavod
ARGUS ima v vseh mestih svoje poverjenike
ARGUS daje informacije o vsem, zlasti pa o finančnem stanju denarnih zavodov, trgovsko-industrijskih podjetij in privatnikov
ARGUS ova informacije so vsikdar točne izbrpne in hitre
ARGUS se nahaja v Vuku Karndžića ul. II, Beograd
ARGUS ov telefon je 6-25, a brzjavni naslov Argus